

MAŁGORZATA ŚWIĘCICKA

WSP w Bydgoszczy

KILKA UWAG O KONSTRUKCJACH SŁOWOTWÓRCZYCH W MOWIE POZNAŃSKICH RZEMIEŚLNİKÓW

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie uwag wynikających z analizy słowotwórczej materiału leksykalnego zebranego w grupie poznańskich rzemieślników. Niewiele istnieje opracowań dotyczących słowotwórstwa nazw technicznych¹. Sytuacja taka wynika być może z przekonania, że słownictwo zawodowe nie stanowi ciekawego materiału dla badacza systemu słowotwórczego, gdyż rządzą w nim te same prawa derywacji co w języku ogólnopolskim². Znacznie lepiej przedstawia się analiza tendencji słowotwórczych we współczesnym języku ogólnopolskim³ i w gwarach⁴.

Bogactwo i różnorodność rzemieślniczych form słownikowych narzuciły pewne ograniczenia w wyborze wyrazów do badań słowotwórczych. Za konstrukcje słowotwórcze uznano te wyrazy, które można zastąpić parafrazą słowotwórczą zawierającą czasownik wchodzący do tematu⁵, np. dopinka w perukarstwie to, co się dopina do peruki, odbijacz w tapicerstwie to, za pomocą czego odbija albo wyciąga się gwoździe. W definicjach jednak unikano wyrazów możliwych w użyciu, ale nie stosowanych przez rzemieślników typu odbijać. Dlatego w przypadku, gdy wyraz nie jest notowany w zbiorach leksykalnych, podano w trakcie prezentacji słownictwa nie jego znaczenie strukturalne, ale definicję sformułowaną przez respondentów. Przy formach występujących w słownikach wykorzystano definicje zawarte w słowniku W. Doroszewskiego /skrót SJPD/⁶ i w słowniku H. Kuronia /skrót Kur./⁷.

W pracach językoznawczych dotyczących słowotwórstwa poszczególnym kategoriom słowotwórczym podporządkowuje się formanty słowotwórcze tworzące dane kategorie albo po wyróżnieniu formantów omawia się formacje derywowane przy ich udziale. Ponieważ w niniejszym artykule materiał badany klasyfikuje się według ustalonych kategorii słowotwórczych, należy przedstawić wątpliwości związane z takim podziałem. Przede wszystkim wyodrębnienie kategorii słowotwórczych jest konwencjonalne i w zależności od ujęcia można zaprzeczyć istnieniu niektórych. Polemika dotyczy zwłaszcza istnienia nazw narzędzi jako kategorii słowotwórczej. Według R. Laskowskiego nazwy narzędzi powinno się włączyć do kategorii słowotwórczej nazw agentywnych, gdyż brak czynnika formalnego, który pozwoliłby na osobne traktowanie nieosobowych nazw agentywnych⁸. R. Grzegorzczkowska uważa, że o istnieniu nomen instrumenti jako kategorii słowotwórczej decydują formanty wyspecjalizowane w wyrażaniu jednej, bądź drugiej kategorii /-ca, -ciel/ tylko dla osobowych nazw działaczy, -dło, -arka dla nazw wykonawców nieosobowych⁹. Według K. Kleszczowej są to wątpliwe argumenty na istnienie kategorii słowotwórczej nomen instrumenti, gdyż formanty -dło, -arka już od dawna mają zdolność funkcjonowania jako wykładniki innych kategorii niż nazwy narzędzi¹⁰. Natomiast formanty -ca, -ciel zgodnie z badaniami H. Satkiewicz nie są produktywne we współczesnej polszczyźnie¹¹.

Mimo różnorodnych stanowisk dotyczących nomen instrumenti na użytek niniejszego artykułu przyjmuje się istnienie tej kategorii obok nazw działacza, nazw czynności, nazw wytworów i obiektów czynności, nazw miejsc oraz deminutywnych i augmentatywnych, rzeczowników złożonych i pochodnych od wyrażen syntaktycznych¹². Ze względu jednak

na charakter zebranego materiału najczęściej miejsca zajmują uwagi dotyczące procesów derywacji w kategorii nazw narzędzi.

Nazwy wykonawców czynności w środowisku rzemieślniczym tworzą sufiksy rodzime -nik, -arz, -ec¹³ i formant obcy -er, np. czapnik 'człowiek wyrabiający czapki' SJPD, kaletnik 'rzemieślnik wyrabiający kaletę, torby skórzane' SJPD, cholewkarz 'rzemieślnik wyrabiający cholewki' SJPD, modniarz 'człowiek modnie ubierający się' SJPD przestarz., włóknarz 'pracownik zatrudniony w przemyśle włókienniczym' SJPD, narzędziarz, narzędziowiec 'fachowiec pracujący w narzędziowni przy produkcji i naprawie narzędzi' SJPD techn., frezer 'wykwalifikowany robotnik, majster obsługujący frezarkę' SJPD techn., tapicer 'rzemieślnik robiący obicia meblowe, wykonujący pracę przy obijaniu mebli, kanap itp.' SJPD, traser 'robotnik nanoszący wymiary na płyty' SJPD, usługowiec 'człowiek świadczący usługi na rzecz klienta' SJPD środ. Wymienione nazwy wykonawców czynności należą do języka ogólnopolskiego, np. czapnik, włóknarz, do słownictwa technicznego, np. narzędziarz, frezer, do ogólnopolskich zapożyczeń, np. frezer/ nm. Fräser/, tapicer/ nm. Tapezierer/. Dla przykładu można podać, że rzeczownik traser ma pochodzenie odczasownikowe /trasować, czyli nanosić wymiary na płyty/, a usługowiec ma także motywację przymiotnikową /pracownik usługowy/. Większość jednak nazw wykazuje pochodzenie odrzeczownikowe. R. Grzegorzczkova zwraca uwagę, że mają one w swej strukturze odniesienie nie do czynności, lecz do obiektu, przedmiotu działania, wytworu, materiału, narzędzia, dziedziny, którą zajmuje się dana osoba¹⁴. Ta sama autorka podkreśla, że sufiks -arz w omawianej funkcji jest współcześnie bardzo produktywny głównie w gwarach środowiskowych, a sufiks -nik tworzył dawniej nazwy wykonawców zawodu w znacznie szerszym zakresie niż współcześnie¹⁵. Taki sam proces obserwuje H. Jadacka twierdząc, że przyrostek -nik wykazuje tendencję do specjalizacji w funkcji wykładnika nazw narzędzi, a traci aktywność w zakresie tworzenia nazw osobowych wykonawców czynności¹⁶.

Sądząc po ilości przykładów można tu jeszcze dodać, że podobnie sufiks -arka bardziej jest produktywny w zakresie nazw narzędzi niż jako wykładnik żeńskich nazw wykonawców czynności. W wypowiedziach rzemieślników usłyszano następujące nazwy żeńskich wykonawców czynności: fryzjerka 'kobieta fryzjer' SJPD, koronkarka 'kobieta zajmująca się wyrobem koronek, czasem kobieta sprzedająca koronki' SJPD, perukarka 'kobieta zajmująca się wytwarzaniem peruk'. Warto dodać, że słownik podaje drugie znaczenie wyrazu koronkarka 'maszyna do wyrobu koronek' SJPD, a nie notuje formy perukarka, co pozwala sądzić, że jest ona neologizmem utworzonym na wzór wyrazów ogólnopolskich od nazwy perukarz 'rzemieślnik wytwarzający peruki' SJPD.

Często od nazw wykonawców zawodu tworzy się typ słowotwórczy należący do kategorii nazw abstrakcyjnych cech a nazywający dziedziny, którymi zajmują się rzemieślnicy, np. czapnictwo 'wyrób czapek' SJPD, fryzjerstwo 'praca fryzjera' SJPD, kożusznictwo 'wyprawianie skór na kożuch' SJPD, narzędziarstwo 'produkcja narzędzi' SJPD techn., proteżownictwo 'sporządzanie peruk – protez', traserstwo 'dział ślusarstwa zajmujący się pomiarami', tapicerstwo 'praca tapicera' SJPD, wiertarstwo 'dział ślusarstwa zajmujący się wierceniem', wytaczarstwo 'dział ślusarstwa zajmujący się toczeniem'. Formy te mają w swojej budowie złożone sufiksy -nictwo, -ownictwo, -arstwo, -erstwo. W większości są one odczasownikowe, jak np. wytaczarstwo lub utworzone od ogólnopolskich nazw zawodowych np. traserstwo: traser. Derywaty będące neologizmami typu proteżownictwo, wiertarstwo, wytaczarstwo rzemieślnicy utworzyli na zasadzie analogii z językiem ogólnopolskim, mimo że słowniki

nie notują nazw zawodów takich jak proteźownik, wiertacz, wytaczarz. Nie usłyszano także wymienionych nazw wykonawców zawodu w języku rzemieślników. Takie rozumowanie skłania do twierdzenia, że motywację do utworzenia nazw abstrakcyjnych w mowie rzemieślników stanowią nie tylko nazwy wykonawców zawodu, ale także inne formacje. Na uwagę zasługuje forma traserstwo, która podobnie jak wyżej omówione przykłady jest neologizmem, ale znajdującym już motywację w ogólnopolskiej nazwie traser.

Różnorodność sufiksów /-acz, -ak, -arka, -aczka, -nik, -dło, -ik, -ka/ obserwuje się w kategorii nazw narzędzi, czyli wśród nazw przedmiotów, urządzeń, maszyn nazywanych ze względu na czynność, która za ich pomocą jest wykonywana¹⁷. W literaturze językoznawczej wymienione przyrostki uznaje się za wykładniki nazw narzędzi¹⁸.

We współczesnym języku ogólnopolskim bardzo produktywny jest sufiks -acz¹⁹. Na jego produktywność w zakresie słownictwa technicznego zwrócił uwagę M. Szymczak²⁰. Formant ten posłużył do utworzenia następujących nomen instrumenti: dziurkacz 'narzędzie służące do wycinania dziurek' SJPD, odbijacz 'w tapicerstwie narzędzie służące do wyciągania gwoździ, 'przecinacz' przyrząd służący do przecinania papieru' SJPD techn., 'w tapicerstwie przyrząd do przecinania drutu', przyciskacz 'w kaletnictwie przyrząd do przyciskania wykrojów torebek, 'wybijacz' w stolarstwie narzędzie służące do wybijania dziurek.' Poza ogólnopolskim dziurkaczem pozostałe formy funkcjonują w języku rzemieślników jako neologizmy. Techniczny przecinacz w języku tapicerskim zmienił obiekt czynności z papieru na drut. Warto dodać, że wymienionemu wyrazowi słownik przypisuje poza znaczeniem nazwy narzędzia także znaczenie wykonawcy czynności, czyli przecinacz 'to ten, kto przecina drogę wśród roślinności w dżungli' SJPD. Bez definicji podanych przez rzemieślników także wyrazom objacz, wybijacz można by nadać znaczenie wykonawcy osobowego lub nieosobowego, tzn. 'ten, kto odbija, wybija' lub 'to, co służy do odbijania, wybijania.' Na podstawie takiego znaczenia strukturalnego wymienione formy dałoby się potraktować jako synonimy od czasowników odbijać, wybijać. Nie dzieje się tak dzięki temu, że w nazwach rzemieślniczych, podobnie jak w słownictwie technicznym w ogóle, następuje zawężanie znaczenia wyrazu²¹, czyli odbijacz 'to narzędzie nie do odbijania czegokolwiek, ale tylko gwoździ', wybijacz 'to narzędzie nie do wybijania czegokolwiek, ale tylko dziurek'. Poza tym trudno mówić o synonimii wyrazów, które pojawiają się w różnych rzemiosłach w celu nazwania narzędzi przeznaczonych do wykonania odmiennych czynności.

Wykładnikiem nazw narzędzi jest także sufiks -ak. Na temat tego sufiksu H. Jadacka pisze, że tworzy on nazwy narzędzi prostych od czasownikowych podstaw słowotwórczych²². Derywaty powstałe jako neologizmy słowotwórcze za pomocą -ak to: maczak 'rodzaj pędzelka do moczenia odzieży przed prasowaniem', śrupak 'nazwa struga w stolarstwie', zbierek 'w stolarstwie narzędzie do czyszczenia powierzchni z kleju', a jako neologizmy semantyczne to: mazak 'w krawiectwie pędzelek do moczenia odzieży przed prasowaniem', a w języku ogólnopolskim 'mała szczoteczka z trzonkiem służąca do rozsmarowania pasty na obuwiu' SJPD, wybijak 'w kaletnictwie, w rymarstwie, w stolarstwie, przyrząd do wybijania dziurek', a dawniej w języku myśliwych 'narzędzie do wybijania znaków w drzewie' SJPD przestarz., myśl. Forma wybijak synonimiczna do omówionego wyżej neologizmu wybijacz świadczy o tym, że w języku rzemieślniczym funkcjonuje ze zmianą znaczenia zapożyczenie będące przestarzałym w odmianie myśliwskiej albo, że jest to formacja utworzona na gruncie mowy

rzemieśniczej zgodnie z ogólnopolskimi tendencjami typu pisać – pisak, wybijać – wybijał. Wyraz wybijał nie dubluje formy wybijał, gdyż występuje w kilku rzemiosłach /kaletnictwo, rymarstwo, stolarstwo/, a zakres użycia drugiej konstrukcji ogranicza się tylko do stolarstwa. Formacje z sufiksem -ak poświadczane w języku ogólnopolskim i technicznym to: lisiak 'rodzaj piły ręcznej' SJPD techn., przecinak 'narzędzie do cięcia metalu' SJPD techn., punktak 'narzędzie stalowe służące do wybijania punktów znaczących miejsca, w których ma być wiercony otwór' SJPD techn., rozwiertak 'narzędzie skrawające do obróbki otworów otrzymanych po wierceniu' SJPD techn., winkielak 'przrząd do wykonywania napisów' SJPD polig., zbiak 'przrząd do zbijania' SJPD, zdzierak 'rodzaj pilnika' SJPD techn. Z podanych form wiele ma swoje odpowiedniki w zapożyczeniach, np. lisiak – fukswanec, w wyrazach ogólnopolskich i neologizmach semantycznych, np. winkielak – wierszownik – liniak. Formę liniak można potraktować jako neosemantyzm w stosunku do łowieckiego terminu 'zwierzę ssące w okresie lenienia /linienia/, ptak w okresie pierzenia' lub jako utworzoną samoistnie w języku rzemieślników. Przy okazji analizy wyrazów typu lisiak /nm. Fuchsschwanz/, winkielak /nm. Winkelhaken/, a także form wykraczających poza omawianą kategorię, ale obrazujących ten sam proces, np. banhak 'hak zawiasowy' /nm. Bandhacke/, szelak 'żywica rozpuszczona w denaturacie do produkcji lakierów' /nm. Schellak/ na gruncie słownictwa zawodowego, podobnie jak w gwarach, daje się zauważyć tendencja do utożsamiania zakończeń wyrazów zapożyczonych z tym przyrostkiem lub do polszczenia za jego pomocą wyrazów obcych²³.

Przy tworzeniu nazw maszyn szczególnie produktywny jest sufiks – arka wspomniany już przy okazji żeńskich wykonawców czynności. Poza technicznymi i ogólnopolskimi nazwami maszyn, np. frezarka 'maszyna służąca do obróbki metalu lub drewna za pomocą frezu, mechaniczna obrabiarka do metalu lub drewna' SJPD techn., klejarka 'maszyna służąca do sklejanie książek' SJPD, strugarka 'obrabiarka służąca do strugania powierzchni metalu' SJPD techn., szlifierka 'maszyna służąca do dokładnego obrabiania powierzchni płaskich, obrotowych, za pomocą ściernic' SJPD techn., tokarka 'maszyna do obróbki skrawaniem powierzchni walcowych' SJPD, wiertarka 'maszyna służąca do wiercenia' SJPD, wyrówniarka 'strugarka służąca do wyrównania powierzchni drewnianych' SJPD techn., zszywarka 'maszyna do szycia bloków i kartonów' SJPD techn., funkcjonują w języku rzemieślniczym neologizmy słowotwórcze, np. czyszczarka 'w stolarstwie maszyna do czyszczenia powierzchni drewnianych', ostrzarka 'maszyna do ostrzenia narzędzi w stolarstwie' ścieniarka 'w szewstwie maszyna służąca do ścięcia skóry do określonej grubości' złociarka 'maszyna introligatorska do wykonywania napisów na oprawach książek' i wyrazy notowane w Słowniku rzemieślniczym, np. heblarka 'nazwa strugarki' Kur. Przeszarżały ogólnopolski wyraz dziurkarka utracił w języku rzemieślników pierwotne znaczenie żeńskiego wykonawcy czynności i oznacza 'maszynę do wykonywania dziurek'. Podobnie znaczenie rzadkiej w polszczyźnie ogólnej formy zszywaczka 'kobieta zajmująca się zszywaniem' rzemieślnicy zastąpili nazwą 'maszyny służącej do zszywania książek'.

Wśród nieosobowych nazw wykonawców czynności licznie reprezentowane są derywaty z sufiksem -nik, który wykazuje tendencję do specjalizacji w funkcji wykładnika nazw narzędzi, a traci aktywność w zakresie tworzenia nazw osobowych wykonawców czynności. Formy ogólnopolskie i techniczne to: gładzik 'narzędzie do wygładzania powierzchni, rodzaj pilnika' SJPD techn., gwintownik 'narzędzie do nacinania gwintów' SJPD, kątnik 'wierszownik,

rodzaj struga' SJPD polig., techn., kątownik' przyrząd do mierzenia lub sprawdzania kątów' SJPD techn., kształtownik 'rodzaj pilnika' SJPD techn., pilnik 'narzędzie stalowe do ścierania, gładzenia, obrabiania metali' SJPD, wykrojniki 'przyrząd do wycinania przedmiotów z różnego rodzaju surowców' SJPD techn., a typowo rzemieślnicze to: brzeźnik 'narzędzie kaletnicze służące do kreślenia linii na brzegach skóry', dziurecznik, dziurnik 'w kaletnictwie, w szewstwie nazwy na narzędzie służące do wycinania dziurek', liniownik 'w rymarstwie narzędzie do kreślenia linii w skórze; szrankownik 'w szklarstwie nazwa obcęgow'. Wymienione derywaty mają pochodzenie odczasownikowe, np. gładzić – gładzik, gwintować – gwintownik, kształtować – kształtownik, a także odrzeczownikowe, np. brzeg – brzeźnik, dziura – dziurnik, linia – liniownik. Neologizmy słowotwórcze dziurecznik, dziurnik nie są pożądane z punktu widzenia komunikatywności zawodowej odmiany języka ze względu na ich synonimiczność wobec ogólnopolskiej nazwy dziurkacz. Sufiks -nik, podobnie jak sufiks, -ak, pełni ważną funkcję w polszczeniu nazewnictwa obcego, np. gwintownik /nm. Gewinde – występ spiralny/, nutownik /nm. Nut. – wpust/, szrankownik /nm. Schränkeisen – pilnik do piły/.

W języku rzemieślników, chociaż nie tak licznie poświadczone przykładami, występują także nomen instrumenti utworzone za pomocą formantów: -ka²⁴, np. nazwy techniczne narzynka 'stalowe narzędzie do nacinania gwintu' SJPD techn., szlifierka 'maszyna służąca do obrabiania powierzchni płaskich, obrotowych za pomocą ściernic' SJPD techn., neosemantyzy kołatka 'w rymarstwie rodzaj noża służącego do krojenia skór', a w języku ogólnopolskim 'przedmiot służący do kołatania w drzwi' SJPD, stópka 'przyrząd służący do wyjmowania gwoździ w rymarstwie', a w języku ogólnopolskim 'mała stopa' SJPD; -dło, np. częsadtło 'w perukarstwie przedmiot służący do czesania peruki', imadtło 'narzędzie służące do przytrzymywania obrabianych przedmiotów' SJPD techn., klepadło 'w szewstwie przedmiot służący do klepania, ubijania' SJPD daw., rzad., prawidło 'przyrząd służący do prostowania, forma z drewna lub metalu' SJPD, szydło 'narzędzie do przekłuwania twardego materiału' SJPD; -ik, np. gładzik 'narzędzie do wygładzania powierzchni, rodzaj pilnika' SJPD techn., krzywik 'rodzaj szablonu do kreślenia linii krzywych' SJPD techn.; -nica/tworzy nazwy mniej skomplikowanych przyrządów/²⁵, np. kątownica 'przyrząd do ustawiania kątów prostych' SJPD bud. techn., otwornica 'w stolarstwie nazwa wiertarki'.

W charakterystyce rzemieślniczych nazw narzędzi warto także uwzględnić złożenia. Biorąc pod uwagę kryterium formalne i gramatyczne, rzemieślnicze composita są utworzone: z rzeczownika i z czasownika za pomocą interfiksów -o- i zera morfologicznego, np. kątomierz 'przyrząd do mierzenia i kreślenia kątów' SJPD mat., techn., śrubokręt, śrubociąg 'przyrząd służący do przykręcania lub odkręcania' SJPD techn.; z przymiotnika i rzeczownika, np. płaskoszczypy 'obcegi o płaskich szczękach' SJPD techn.; z liczebnika i rzeczownika, np. półksiężyc 'w rymarstwie nazwa noża służącego do rozpruwania skóry', trójnóg 'w szewstwie podstawa o trzech nogach'; z członem mikro- jako synonimem mini-, np. mikromierz 'przyrząd do mierzenia małych długości i grubości' SJPD fiz., techn.; z dwóch wyrazów nie akceptowanych przez normę, np. gzymshebel, nuthebel, kanthebel, 'nazwy różnych rodzajów struga, randmeser 'nóż brzegowy', sztyfthamer 'młotek'. Z podanych wyrazów złożenie półksiężyc jest rzemieślniczym neosematyzmem powstałym na zasadzie skojarzenia kształtu noża rymarskiego z kształtem półksiężyca, a trójnóg to tłumaczenie z języka niemieckiego

Dreifuss. Wśród złożeń wymieniono przede wszystkim złożenia rzeczownikowo-czasownikowe, przymiotnikowo-rzeczownikowe i liczebnikowo-rzeczownikowe. Podobnie H. Jądacka zauważa dominowanie w terminologii formacji o wymienionych podstawach²⁶.

W języku rzemieślniczym zanotowano także przykłady nazw narzędzi wstecznie derywowanych od czasowników, np. przyciskać – przycisk 'ruchoma część urządzenia, która wprawia w ruch maszynę' SJPD techn., przymierzać – przymiar 'przyrząd kontrolny do sprawdzania prawidłowości wymiarów' SJPD techn., strugać – strug 'narzędzie stolarskie z wymiennym ostrzem stalowym służące do wyrównania i wygładzania powierzchni' SJPD, ściśkać – ścisk 'przyrząd służący do chwytania i zaciskania' SJPD techn. Wymienione konstrukcje poświadczają istniejącą obecnie w języku ogólnopolskim i technicznym tendencję do tworzenia derywatów wstecznych²⁷.

Poza tym liczną grupę tworzą nomen instrumenti derywowane w wyniku uniwersalizacji, tj. zastępowania nazwy dwuwyrazowej jednym wyrazem²⁸. Według W. Cyrana taka skrótowość może obejmować także trzy wyrazy²⁹. Oto przykłady formacji uniwersalizowanych w języku rzemieślniczym: klucz szwedzki – szwedka, igła kuśnierska – kuśnierka, krawiectwo mjarowe – miarówka, maszyna wiercąca otwory – otworówka, miara calowa – całówka, miara metrowa – metrówka, piła ramowa – ramówka, szcypce do karbowania włóśców – karbówka. Ta powszechna tendencja do skrótu w języku ogólnopolskim niekiedy okazuje się nieprzydatna w realizacji funkcji profesjonalno – komunikatywnej i często przeczy dążności do ekonomii języka zawodowego. Konstrukcje uniwersalizowane, pojawiając się obok form ogólnopolskich i rzemieślniczych specjalistycznych, tracą przydatność w nazywaniu realiów rzemieślniczych, np. wiertarka – otwornica – otworówka. Ponadto mogą one budzić skojarzenia ze znaczeniem wyrazów w innych odmianach języka, co przeszkadza komunikatywności i jednoznaczności słownictwa zawodowego, np. ramówka 'ramowy program audycji radiowych' SJPD rad., środ.

Właściwością rzemieślniczych konstrukcji słowotwórczych jest także nadawanie nowych funkcji niektórym formantom. I tak, nazwy maszyn tworzą sufiksy –arnia, –ernia, –ownia wyspecjalizowane jako wykładniki nazw miejsc, np. frezernia, frezownia, gryzownia, tokarnia, szlifiernia. Formy te dublują ogólnopolskie nazwy maszyn frezarka, gryzarka, tokarka, szlifierka. Niewątpliwie znajdują one swoje źródło w gwarowym podłożu języka rzemieślników³⁰ i nie realizują funkcji komunikatywnej słownictwa zawodowego.

Mimo że w literaturze językoznawczej omówione przyrostki –acz, –ak, –arka, –aczka, –nik, –dło, –ik, –ka uznaje się za wykładniki nazw narzędzi, to różny jest jednak stopień ich produktywności w obrębie tej kategorii. Ciekawe pod tym względem są badania K. Kleszczowej, która ułożyła listę przyrostków od największego do najmniejszego współczynnika instrumentalności. W tej hierarchii największy współczynnik instrumentalności mają sufiksy –ak, –i/dło, a uznawany dotychczas jako typowo instrumentalny przyrostek –arka znalazł się niemal na końcu listy³¹.

Nazwy czynności środowisko rzemieślnicze tworzy m.in. od czasowników ogólnopolskich i technicznych, które są często na gruncie naszego języka ogólnopolskimi zapożyczeniami. Wymienić można formacje z sufiksami –nie, –enie, np. borowanie 'wiercenie otworu' SJPD, Kur., bębnowanie 'czyszczenie odlewu w oczyszczarce bębnowej' SJPD techn., fastrygowanie 'szycie dużym, rzadkim ścięciem' SJPD, frezowanie/w wymowie także fryzowanie/

'obrabianie metalu lub drewna na frezarce' SJPD techn., gwintowanie 'nacinanie gwintów' SJPD, kołkowanie 'przybijanie, łączenie za pomocą kołków' SJPD, lamowanie 'obszywanie brzegów materiału innym materiałem' SJPD, liniowanie 'kreślenie linii w określonych odległościach' SJPD, obrzucanie 'obszywanie brzegów materiału' SJPD, okleinywanie 'oklejanie brzegów wyrobów stolarskich' SJPD, pikowanie 'przeszywanie materiału przełożonego watą' SJPD, punktowanie 'oznaczanie miejsc, w których mają być wiercone otwory' SJPD, techn., stebnowanie 'szycie ścięciem ozdobnym, stebnowanym' SJPD, szklenie 'wprawianie szyb' SJPD, szlifowanie 'nadawanie obrabianym przedmiotom gładkości, połysku' SJPD, toczenie 'obrabianie skrawaniem na tokarce' SJPD. Z przedstawionych wyrazów na uwagę zasługuje forma frezowanie /nm. Fräser/ wymawiana także przez rzemieślników jako fryzowanie. Taka błędna wymowa spowodowana jest niewątpliwie istnieniem w polszczyźnie zbliżonego fonetycznie do frezowania zapożyczenia z języka francuskiego fryzowanie /fr. friser/ oznaczającego 'karbowanie, kręcenie włosów', a poza tym pozycją głoski po półotwartej *r*. Niemniej ciekawa jest nazwa czynności szarfowanie /w wymowie też szerfowanie/, w której w technicznym znaczeniu 'ścinanie krawędzi przy łączeniu blach' SJPD techn. rzemieślnicy zastąpili jeden obiekt czynności /blacha/ na drugi /podeszwa/ i utworzyli specjalistyczne znaczenie 'ścinania podeszwy do określonej grubości'. Godny odnotowania jako nazwa czynności jest także wyraz balowanie 'w szewstwie wypełnianie wnętrza buta', a w polszczyźnie ogólnej 'spędzenie czasu na balach' SJPD. Znaczenie specjalistyczne tej formy powstało najprawdopodobniej pod wpływem niemieckiego wyrazu ballen – ugnieść, zbijać i mimo skojarzeń nie wykazuje związków z homonimicznym słowem w języku ogólnopolskim.

Podobnie jak w kategorii nazw narzędzi wśród nazw czynności następuje proces zawężania zakresów znaczeniowych wyrazów ogólnopolskich w poszczególnych rzemiosłach, np. sortowanie 'w kuśnierstwie to rozdzielanie według gatunku nie czegokolwiek, tylko właśnie skór', a także proces powstawania nowych znaczeń wyrazów ogólnopolskich, np. nabijanie 'to w kuśnierstwie naciąganie skóry na formę', szydełkowanie 'to w perukarstwie wytwarzanie dzianiny na perukę'. Zmiana znaczenia obejmuje także nazwy czynności charakterystyczne dla innych odmian i warstw polszczyzny, np. bukowanie 'w kaletnictwie zawijanie brzegów skóry w czasie wykonywania torebki', 'wyciskanie nasion koniczyzny z jej główek' SJPD roln., 'o łosiach, jeleniach, owcach – odbywać okres godów' SJPD łow., szyftowanie 'w języku rzemieślników szlifowanie, polerowanie', 'przygotowanie, urządzenie' SJPD przestarz., ukształcenie 'w perukarstwie nadanie kształtu peruce', 'danie pewnego zasobu umiejętności, wiedzy, wykształcenie, uformowanie' SJPD przestarz.

Słownik rzemieślniczy jako typowo rzemieślnicze podaje następujące nazwy czynności: baledrowanie 'wypełnianie wnętrza buta' Kur., cechowanie, cychowanie 'znaczenie, oznaczanie' Kur., raszpłowanie 'wygładzanie powierzchni za pomocą stalowego pilnika o grubych, trójkątnych nacięciach' Kur. itd. Obok tych form, jak i ogólnopolskich i technicznych, w języku rzemieślniczym przede wszystkim występują neologizmy słowotwórcze, np. błędowanie 'w kuśnierstwie usuwanie błędu w skórze', cwekowanie 'w kuśnierstwie nałożenie skóry na formę i umocowanie gwoździami', gradowanie 'usuwanie chropowatości powstałych na odlewach', łoczskowanie 'układanie włosów w loki', obszmerglowanie 'wygładzenie, wyrównanie za pomocą papieru ściernego', opodszewkowanie 'wszycie podszewki', rajgowanie 'przyszywanie cholewki do podeszwy; rygowanie' 'prasowanie kilku warstw odzieży', ścienianie 'ścinanie skóry do określonej grubości', tasiemkowanie 'przyszywanie tasiemki ułatwiającej

podszycie podszewki pod skórę', wypodszewkowanie 'podszycie podszewki pod skórę'. Większość tych neologizmów jest motywowana przez zapożyczone rzeczowniki i czasowniki. Wymienione konstrukcje powstają jako analogiczne do ogólnopolskich i wzbogacają język o wtórnie utworzone czasowniki nie znane polszczyźnie ogólnej, np. gradować, loczkować, tasiemkować.

Poza ogólnopolskimi, technicznymi i specjalistycznymi nazwami czynności w słownictwie rzemieślniczym zanotowano także formacje należące do języka potocznego, a funkcjonujące ze zmianą znaczenia, np. cyrklowanie 'w krawiectwie obrównywanie dolnego brzegu spódnicy', 'obmyślenie, kombinowanie' SJPD pot., przen. lub w tym samym znaczeniu, np. siepanie 'strzępienie na brzegach materiału' SJPD pot.

Ponadto na wzmiankę zasługują także rzemieślnicze formacje nazywające czynności typu: reperacja 'naprawa obuwia' SJPD i neologizm defasonacja 'zmiana kształtu peruki'.

W kategorii nazw wytworów i obiektów czynności szczególną produktywność wykazują formanty -ek, -ka, np. dopinka 'elementy dekoracyjne dopinane do peruki', doczeszka 'włosy doczesane, dopięte do peruki', lamówka 'wypustka stanowiąca wykończenie odzieży' SJPD, szczypanka 'rodzaj dekoracji przy odzieży', wypustka 'wąski pasek stanowiący element dekoracyjny sukienek, torebek' SJPD, wyściółka /w wymowie też wyściełka/ 'w szewstwie warstwa wyściełająca wnętrze buta', 'w tapicerstwie warstwa używana przy produkcji tapczanów' SJPD, zakładka 'w szewstwie wąski pasek zagięty z tyłu buta' SJPD, zatrzaska 'w kaletnictwie rodzaj guzika służącego do zapinania torebki' SJPD, zbijka 'rodzaj okucia przy torebce', zbitka 'w rymarstwie zespolenie w całość elementów chomąta' SJPD, zelówka, 'kawałek skóry, gumy pokrywającej przednią połowę podeszwy obuwia' SJPD, Kur.

Powyższe przykłady świadczą o przewadze neologizmów słowotwórczych /dopinka, doczeszka, szczypanka, zbijka/ i neologizmów semantycznych /wypustka, wyściółka, zakładka, zatrzaska, zbitka/ w omawianej kategorii.

Niektóre nazwy rezultatywne występują w liczbie mnogiej, np. dotatki 'artykuły tekstylne, pasmanteryjne używane w krawiectwie', wsuwanki 'damskie wsuwane buty bez paska', wywrotki 'obuwie szyte po lewej stronie, a potem wywracane na prawą' SJPD rzad. Poza tym mają one niekiedy te same sufiksy co nomina actionis³², np. obłożenie 'czynność obłożenia' i 'to co jest obłożone', wykończenie 'czynność wykończenia' i 'to co wykończone'.

W omawianej kategorii występują także formacje: z sufiksem -ina, np. dwoina 'jedna z dwu warstw, na które przecina się skórę' SJPD garb., wykleina 'surowiec, na którym szyje się płaszcz', watolina /w wymowie też watelina/ 'nazwa puszystej tkaniny używanej pod podszewkę' SJPD; z sufiksem -nik, np. sztywnik 'w kaletnictwie materiał służący do usztywnienia torebki' SJPD; z sufiksem -dło, np. powieszadło 'w szklarstwie haczyk do zawieszenia obrazu; z sufiksem -acz, np. ocieplacz 'surowiec stosowany w krawiectwie jako dodatek ocieplający odzież;

Wśród nazw atrybutywnych, tzn. utworzonych ze względu na jakąś cechę charakterystyczną desygnatu³³ zanotowano derywaty, będące efektem uniwerbizacji, np. gwóźdź z drutu – druciak SJPD techn., nici z elany – elanka, płaszcz jesienny – iesionka SJPD, tkanina używana na kieszenie – kieszeniówka SJPD, tkanina z kamelu /włosia wielbłąda/ – kamelówka, tkanina wszywana w nogawki spodni – kolanówka SJPD, tkanina podszewkowa – podszewka SJPD, rama z surowego drewna – surówka, tkanina z włosia – włosianka SJPD.

R. Grzegorzczkova zwraca uwagę na nieostrość granic między kategorią nazw atrybutywnych i nazw miejsc³⁴. Mimo to biorąc pod uwagę czynniki semantyczne, z tekstów rzemieślniczych wyodrębniono kilka przykładów nazw miejsc utworzonych za pomocą typowych dla tej kategorii wykładników, tj. *-arnia, -alnia, ownia, -isko*, np. *introligatornia, perukarnia, stolarnia, ślusarnia*. Podstawę tych konstrukcji stanowią nazwy wykonawców zawodu *introligator, perukarz, stolarz, ślusarz*. Wymienione nomina loci funkcjonują obok wyrażenia *warsztat stolarski, ślusarski, szewski* lub *zakład stolarski, ślusarski, szewski, krawiecki* itd. Wyrażenia te często zastępuje modny wyraz *pracownia*, np. *pracownia obuwia, pracownia krawiecka, pracownia kuśnierska* itd. W odczuciu rzemieślników nie są to jednak terminy synonimiczne. Różnica znaczeniowa tkwi w rodzaju wykonywanej czynności, np. *warsztat szewski* to tylko miejsce reperacji obuwia, a w *pracowni obuwia* wykonuje się wyłącznie nowe buty.

Nomina loci z mniej wyrazistymi sufiksami to: *igielnica* 'miejsce, w którym mieści się igła' SJPD *techn.*, *kowadło* 'żelazna lub stalowa podstawa, na której kuje się przedmioty' SJPD, *tylnik* 'tył buta'.

W obrębie omówionych kategorii rzemieślnicy tworzą nazwy, które mają formalne wykładniki deminutywów, np. z sufiksem *-ek*: *bębenek* 'część maszyny krawieckiej' SJPD *techn.*, *bigielek* 'wieszak na ubranie', *fleczek* 'warstwa skóry na obcasie' SJPD, *koziółek* 'w rymarstwie przedmiot, na którym się szyje' SJPD, *serek* 'w krawiectwie przyrząd, na którym prasuje się rękawy' SJPD, z sufiksem *-ik*, np. *karbik* 'nagięcia, ząbki, rysy' SJPD *stol.*, *konik* 'przedmiot, na którym się szyje, skład maszyny tokarskiej' SJPD; z sufiksem *-ka*, np. *flanelka* 'miękką tkanina bawełniana' SJPD, *piłka* 'narzędzie do cięcia drewna, metalu' SJPD, *stópka* 'w rymarstwie przyrząd służący do wyjmowania gwoździ' SJPD; z sufiksem *-ko*, np. *bodzienko* 'rodzaj sznura dekoracyjnego przy wersalce', *czótenko* 'drewniana łódeczka, w której mieści się szpulka z nićmi' SJPD *techn.*, *kowadełko* 'żelazna lub stalowa podstawa, na której kuje się przedmioty' SJPD, *uszko* 'haczyk służący do zawieszania obrazów w szklarstwie' SJPD

Sufiksy deminutywne służą realizacji omawianej już tendencji do przyswajania wyrazów obcych polskiemu systemowi słowotwórczemu /bigielek – nm. Bügel, fleczek – nm. Fleck, bodzienko – nm. Boden, flanelka – ang. flannel/. Ponadto w ten sposób rzemieślnicy wyrażają swój pozytywny stosunek emocjonalny do wykonywanego rzemiosła. W większości jednak mimo formalnych wykładników nazw deminutywnych wymienione wyrazy nie są semantycznymi odpowiednikami form ogólnopolskich, lecz nazywają inne desygnaty. Podane przez rzemieślników definicje świadczą o tym, że *bębenek* 'to nie mały bęben' *serek* 'to nie mała uformowana bryłka sera', *czótenko* 'to nie małe czótenko', *stópka* 'to nie mała stopa', *uszko* 'to nie małe ucho'. Źródło podanych neosemantyzmów tkwi niewątpliwie w podobieństwie kształtu narzędzi rzemieślniczych do odpowiednich desygnatów nazwanych w języku ogólnopolskim.

Wyrazy *chłopisko, szewczysko* z sufiksami tworzącymi *augmentatiwa* i *pejoratiwa* w kontekście podanym przez rzemieślników uzyskały dodatnie zabarwienie emocjonalne /*miszkoł z nami jedyn Niemiec, pocziwe chłopisko, z niego to było dobre szewczysko*/. Dlatego chcąc potwierdzić istnienie w języku rzemieślniczym form augmentatywnych, należy podać kilka przykładów mających źródło nie w terminologii, ale w polszczyźnie pozazawodowej rzemieślników, np. *tycha, flacha, piniachy, poducha, zagrycha*. Formy augmentatywne szerzą się w Poznaniu i na terenie całej Wielkopolski i wykazują związek z podłożem gwarowym³⁵.

Dokonana analiza słowotwórcza słownictwa rzemieślniczego pozwala stwierdzić, że w procesie derywacji rzemieślnicy wykorzystują sufiksy należące do ogólnopolskiego zasobu formantów. Dzięki temu tworzą oni konstrukcje dające się zaklasyfikować do ogólnopolskich kategorii słowotwórczych. Niekiedy sufiksom wyspecjalizowanym w derywacji określonych kategorii środowisko rzemieślnicze nadaje nowe funkcje, co nie zawsze sprzyja komunikatywności słownictwa zawodowego. Ponadto w procesie derywacji nazw rzemieślniczych następuje zawężanie znaczenia i zmiana znaczenia formacji ogólnopolskich, a także charakterystycznych dla innych warstw leksykalnych i odmian polszczyzny. Tworzenie zbyt dużej ilości neosemantyzmów, podobnie jak nadawanie formantom nowych funkcji, nie warunkuje jednak realizacji profesjonalno-komunikatywnego charakteru języka rzemieślników. Z tego względu korzystna wydaje się przewaga w słownictwie rzemieślniczym neologizmów słowotwórczych. Według H. Jadackiej jest to tendencja pozytywna, gdyż wśród terminów technicznych powinny przeważać neologizmy słowotwórcze o przejrzystej budowie i łatwo uchwytnym znaczeniu realnym³⁶. Niektóre neologizmy słowotwórcze nie są pożądane ze względu na ekonomię i komunikatywność słownictwa profesjonalnego, gdyż dublują funkcjonujące w tym samym znaczeniu wyrazy ogólnopolskie. Mimo to neosemantyzmy, neologizmy słowotwórcze, procesy zawężania zakresów znaczeniowych wyrazów w słownictwie rzemieślniczym i nadawania nowych funkcji niektórym formantom pozwalają ukazać specyfikę procesu derywacji w języku zawodowym w porównaniu z językiem ogólnopolskim. Poza tym, gdy są poprawnie tworzone i przydatne w nazywaniu realiów rzemieślniczych, warunkują ciągłe wzbogacanie leksyki rzemieślniczej.

PRZYPISY

¹Por. np. H. Jadacka: Z zagadnień polskiej terminologii technicznej, W: Współczesna polszczyzna. Wybór zagadnień, pod red. H. Kurkowskiej. PWN, Warszawa 1981 s. 220–239; K. Kleszczowa: Ograniczenia semantyczne w procesie derywacji nazw narzędzi. Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 437. Katowice 1981, D. Moszyńska: Formant -owy w nazwach zawodowych typu gajowy, motorowy. Język Polski XL, 1960 s. 121; D. Müller: Formant -nik w polskiej i rosyjskiej terminologii technicznej. Poradnik Językowy 1962 z. 9–10; M. Szymczak: Uwagi słowotwórczo-semantyczne o polskim współczesnym słownictwie technicznym. Poradnik Językowy 1961 nr 6 s. 247–275.

²Np. K. Kleszczowa uważa, że osobne traktowanie języka zawodowego w jej pracy miałoby sens tylko wówczas, gdyby w procesie derywacji nazw narzędzi działały inne prawa niż w pozostałych odmianach. Por. K. Kleszczowa: op.cit., s. 45.

³R. Grzegorzczkova, J. Puzynina: Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego. Rzeczowniki sufiksalne rodzime. Warszawa 1979. Ponieważ zrezygnowano z wymieniania prac poświęconych słowotwórstwu opisowemu, zainteresowanego czytelnika odsyła się do wymienionej pracy, w której znajduje się dotychczasowa bibliografia.

- ⁴W. Cyran: Tendencje słowotwórcze w gwarach polskich. Prace Wydziału I – Językoznawstwa, Nauki o Literaturze i Filozofii Nr 78, Łódź 1977. Pracę tę wymieniono przykładowo. Zrezygnowano z podawania innych pozycji z zakresu słowotwórstwa dialektalnego.;
- ⁵Opieram się tutaj na propozycji K. Kleszczowej, która za konstrukcje słowotwórcze uznaje leksemy dające się zastąpić parafrazą słowotwórczą zawierającą czasownik wchodzący do tematu, np. siekiera' to czym się sieka' lub w języku przeciętnego użytkownika 'to czym się rąbie'. Por. K. Kleszczowa op.cit., s. 46.
- ⁶Słownik języka polskiego. PAN pod red. W. Doroszewskiego. T. 1–11. Warszawa 1958–1969
- ⁷Por. H. Kuroń: Słownik rzemieślniczy. Warszawa 1963
- ⁸Por. R. Laskowski: Derywacja rzeczowników w dialektach laskich. Cz. II Rzeczowniki z formantem w funkcji przedmiotowej. Wrocław 1971 s. 12
- ⁹Por. R. Grzegorzycowa: Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe. Warszawa PWN 1981 s. 38
- ¹⁰Por. K. Kleszczowa: op. cit., s. 22
- ¹¹Por. H. Satkiewicz: Produktywne typy słowotwórcze współczesnego języka polskiego. Warszawa 1969
- ¹²Podział ten zasadniczo zgadza się z kategoriami słowotwórczymi rzeczowników wyodrębnionymi w pracy R. Grzegorzycowej: op. cit., s. 30
- ¹³Nazwy wykonawców czynności z sufiksem –ec formalnie pochodzą od przymiotników odrzeczownikowych. Zob. R. Grzegorzycowa: op. cit., s. 41
- ¹⁴Ibidem, s. 41
- ¹⁵Ibidem, s. 41
- ¹⁶Por. H. Jadacka: op. cit., s. 234
- ¹⁷Por. R. Grzegorzycowa: op. cit., s. 42
- ¹⁸Por. np. W. Doroszewski: Kategorie słowotwórcze. Warszawa 1946, Przedruk w idem: Studia i szkice językoznawcze. Warszawa 1962; R. Grzegorzycowa: op. cit.
- ¹⁹Por. H. Satkiewicz: op. cit., s. 20–24 i 32–34
- ²⁰Por. M. Szymczak: op. cit., s. 274–275
- ²¹Por. uwagi K. Kleszczowej: op. cit., s. 43–44 i 45
- ²²Por. H. Jadacka: op. cit., s. 235
- ²³Por. uwagi na temat formantu –ak W. Cyrana: Mechanizm zapożyczenia wyrazów obcych w języku polskim Rozprawy Komisji Językowej ŁTN, T. 20. Łódź 1974 s. 31 i idem: op. cit., s. 19
- ²⁴Według R. Grzegorzycowej jest to wielofunkcyjny sufiks tworzący pewne nazwy narzędzi należące do języka ogólnego, a nie do terminologii specjalnej. Zob. R. Grzegorzycowa: op. cit., s. 42
- ²⁵Ibidem, s. 42. Ponadto H. Jadacka zwraca uwagę, że sufiks –nica ma tylko niewielkie ograniczenie łączliwości strukturalnej, tzn. nie tworzy derywatów od podstaw zakończonych grupą spółgłoskową. Por. H. Jadacka: op. cit., s. 235.
- ²⁶Ibidem, s. 239
- ²⁷Por. W. Cyran: Tendencje słowotwórcze ..., s. 33. Zob. też H. Kurkowska: O nowym słownictwie polskim. Warszawa 1956, s. 22 i H. Satkiewicz: op. cit., s. 44 i 74–76

- ²⁸Por. np. R. Grzegorzycowa: Uwagi o odrzeczownikowych nazwach czynności z sufiksem -ka. Typ belferka, stolarka. *Poradnik Językowy* 1958, z. 2, s. 3; H. Satkiewicz: op. cit., s. 182–187
- ²⁹W. Cyran: *Tendencja słowotwórcze...*, s. 47
- ³⁰Podłoże gwarowe polszczyzny pozazawodowej poznańskich rzemieślników omawiam w innym miejscu. Por. M. Gruchmanowa, M. Witaszek-Samborska, M. Żak-Święcicka: *Mowa mieszkańców Poznania*, Poznań 1986, wyd. II. 1987, s. 115–130.
- ³¹Por. K. Kleszczowa: op. cit., rozdział VIII, s. 102–107
- ³²Por. R. Grzegorzycowa: *Zarys słowotwórstwa polskiego...*, s. 43
- ³³*Ibidem*, s. 43
- ³⁴*Ibidem*, s. 47
- ³⁵Por. T. Skulina: Rzeczowniki augmentatywne wstecznie derywowane. Z zagadnień słowotwórczych mowy potocznej. *Język Polski* XXXIX, 1959, s. 190–202
- ³⁶H. Jadacka: op. cit., s. 233

Малгожата Свенццка

НЕСКОЛЬКО ЗАМЕЧАНИЙ НА ТЕМУ СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ КОНСТРУКЦИЙ В ЖАРГОНЕ РЕМЕСЛЕННИКОВ

Резюме

Настоящая статья является попыткой словообразовательного анализа лексического материала, собранного среди познанских ремесленников. Словообразовательные формации представлены в статье по установленным в лингвистических работах словообразовательным категориям (названия деятеля, действий, орудий, машин, названия продуктов и объектов, названия мест, уменьшительные и увеличительные формы).

Учитывая характер собранного материала, автор статьи считает, что главное место занимают однако замечания, касающиеся процесса образования производных слов в категории названий орудий. В пределах отдельных словообразовательных категории обсуждаются наиболее провуктивные суффиксы, например в категории названий исполнителей действий формат: *-arz*, *-nik*, *-ec*, *-er*, а в категории названий орудий суффиксы: *-acz*, *-ak*, *-arka*, *-aczka*, *-nik*, *-dło*, *-ik*, *-ka*.

Проведенный словообразовательный анализ жаргона ремесленников дает основание к выводу, что ремесленники создают словообразовательные конструкции согласно общепольским тенденциям, пользуясь при этом общепольскими формантами.

На специфику процесса образования производных слов в жаргоне ремесленников указывают следующие факторы процесс приобретения формантами новой функции, изменения и ограничения значений общепольских конструкций, а также характерных для других пластов лексики и вариантов лексем польского языка. Процесс образования слишком большого количества неосемантизов, подобно процессу обретения формантами новых функций не обуславливает однако правильное профессионально-коммуникативное функционирование. Ввиду того полезным оказывается превосходство словообразовательных неологизмов, которые характеризуются ясной конструкцией и легко заметным реальным значением. Некоторые словообразовательные неологизмы являются желательными в профессиональной лексике, так как они дублируют функционирующие в этом же значении общепольские слова. Однако же, несмотря на все эти оговорки, словообразовательные неосемантизмы и неологизмы являются важным источником обогащения профессиональной лексики, особенно тогда, когда они образуются правильно и бывают необходимы в процессе называния явлений, связанных с профессиональной действительностью.